

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 18.2.2003
KOM(2003) 76 endelig

Forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om den holdning, Fællesskabet skal indtage i AVS-EF-Ministerrådet til Den Demokratiske Republik Østtimors tiltrædelse af AVS-EF-partnerskabsaftalen

(forelagt af Kommissionen)

BEGRUNDELSE

Artikel 94 i AVS-EF-partnerskabsaftalen, i det følgende benævnt "aftalen", beskriver proceduren for tiltrædelse af aftalen. Artikel 94 foreskriver fire betingelser for tiltrædelse:

- (1) den pågældende stat skal være uafhængig
- (2) den pågældende stat skal indgive en anmodning
- (3) anmodningen skal indgives til Ministerrådet
- (4) den pågældende stats struktur og økonomiske og sociale situation skal kunne sammenlignes med AVS-staternes.

Østtimor opfylder nu disse betingelser. I 1999 stemte Østtimor efter 24 års besættelse med stort flertal for uafhængighed. Den 20. maj 2002 blev Østtimor en uafhængig nation og det 191. medlem af De Forenede Nationer.

Ved udgangen af maj 2002 modtog generalsekretæren for gruppen af AVS-stater og formanden for EU-Ministerrådet en officiel anmodning om tiltrædelse, dateret den 9. maj 2002. Østtimors anmodning indeholder en anmodning om observatørstatus i AVS-EF-organerne, indtil der er truffet afgørelse om tiltrædelse. Ministerrådet antog på sit møde i Punta Cana den 28. juni 2002 formelt anmodningen og besluttede at indrømme Østtimor observatørstatus i AVS-EF-organerne, så længe dets medlemsansøgning var til behandling.

Som følge af den udbredte ødelæggelse af infrastruktur efter folkeafstemningen om uafhængighed stod Østtimor uden en offentlig forvaltning, fungerende skoler og sociale tjenester, og erhvervsaktiviteten var fuldstændig indstillet. Østtimor er det fattigste land i Asien-Stillehavsregionen og blandt de 20 fattigste lande i verden med et anslået BNP pr. indbygger på kun 459 EUR i 2001. UNDP's rapport for 2002 om menneskelig udvikling i Østtimor viser, at næsten halvdelen af befolkningen på 800 000 (og de fleste af kvinderne) lever i fattigdom og råder over mindre end den nationale fattigdomsgrænse på 0,55 USD om dagen; livsforventningen er på kun 57 år; ca. 45 % af børn under fem år er undervægtige, og dødeligheden blandt mødre er høj.

Flere faktorer kendetegner økonomien. For det første er udviklingen i landdistrikter meget ringe. Størstedelen af befolkningen er henvist til subsistenslandbrug eller fiskeri med usikre og lave indkomster. Uligheden i indkomstfordelingen har været og er stadig ringe, da næsten hele befolkningen har en lav indkomst. Men forskellen mellem indkomsterne i by og på land er begyndt at manifestere sig. For det andet er samfundsøkonomien yderst segmenteret med et flertal af fattige landbrugere i landdistrikterne og en særskilt, mere velstående økonomi i byerne. For det tredje vil Østtimor med hensyn til offentlige indtægter i de kommende år være afhængig af finansiering fra udlandet. Der er allerede begyndt at strømme betydelige skatteindtægter fra offshore gas- og oliefelterne. På længere sigt vil der fra 2004 kunne forventes betydelige indtægter fra disse offshore gas- og oliefelter i Timorhavet i 2004/2005. Der er tale om store beløb, men det er endnu usikkert, hvor store.

Da Østtimor er at betragte som en mindst udviklet, lille og isoleret ø og en ny nation, er det en overvældende udfordring at skabe et bæredygtigt økonomisk grundlag. Genopbygningen af samfundet, de offentlige institutioner og infrastruktur er en forudsætning for et bæredygtigt socioøkonomisk grundlag på længere sigt.

Østtimors uafhængighed har åbnet nye perspektiver for forbindelserne mellem EF og Østtimor. Det Europæiske Fællesskab har bidraget betydeligt til det humanitære hjælpearbejde, til oprettelsen af den FN-ledede overgangsadministration og til rehabiliteringsprogrammer, der gennemføres via trustfonden for Østtimor. EF bør fortsætte med at bevilge økonomisk støtte til landet for at fremme den politiske stabilitet og befæste demokratiet. Forbindelserne mellem EF og Østtimor bør baseres på et aftalemæssigt grundlag, som kan befæste de nuværende bånd og danne vedvarende og sammenhængende rammer for EF-bistanden og tillige udvide forbindelserne mellem EF og Stillehavsområdet. Der er i princippet ingen hindringer for, at der etableres forbindelser mellem Det Europæiske Fællesskab og Østtimor.

Kommissionen foreslår derfor en velvillig undersøgelse af anmodningen fra Den Demokratiske Republik Østtimor om tiltrædelse af AVS-EF-partnerskabsaftalen som fremtidigt medlem af Stillehavsgruppen.

Politiske overvejelser

Den 20. maj 2002 blev Den Demokratiske Republik Østtimor det 191. medlem af De Forenede Nationer.

Østtimors uafhængighed skal ses i lyset af de fremskridt, der er gjort i de sidste tre år, med genskabelse af politisk og økonomisk stabilitet efter landets traumatiske frigørelse fra Indonesien. Fundamentet for en fungerende stat blev lagt i de to og et halvt år, hvor Østtimor var under FN-administration efter århundreders portugisisk kolonistyre og 24 års indonesisk besættelse. Ved en folkeafstemning, der blev afholdt under De Forenede Nationers auspicer den 30. august 1999, forkastede 78 % af vælgerne en udvidet autonomi inden for Indonesien og stemte for uafhængighed. De deraf følgende begivenheder resulterede i udbredt ødelæggelse af infrastruktur og boliger. Statsinstitutionerne ophørte med at fungere, og over 250 000 mennesker ud af en befolkning på 800 000 blev fordrevet, for det meste til Vesttimor.

Siden da er den flygtige situation i Østtimor blevet stabiliseret gennem en massiv ekstern bistand under FN-paraplyen af fredsbevarende styrker og overgangsadministrationen i Østtimor (UNTAET). Siden september 1999 har verdenssamfundet iværksat en af de største humanitære operationer og rehabiliteringsaktioner nogen sinde. Koordinationen mellem donorerne har været eksemplarisk. Det Europæiske Fællesskab har bidraget betydeligt til det humanitære hjælpearbejde, til oprettelsen af UNTAET og til rehabiliteringsprogrammer, der gennemføres via trustfonden for Østtimor. En toårig FN-opfølgingsmission med en nedtrappet fredsbevarende styrke, politi og civile komponent vil byde på en vis kontinuitet og stabilitet.

I de sidste tre år har der kunnet konstateres en bemærkelsesværdig hurtig genrejsning og omstilling til uafhængighed. Før uafhængigheden afholdt Østtimor med hjælp fra FN og med finansieringsmidler fra verdenssamfundet, herunder EU, et fredeligt flerpartivalg og præsidentvalg og vedtog en ny forfatning. Dermed startede den økonomiske genrejsning og genetableringen af centrale serviceydelser. Den nye regering overtog styret fra UNTAET på uafhængighedsdagen den 20. maj 2002. Den nye regering har opstillet og offentliggjort en national udviklingsplan på lang sigt og vedtaget en finansieringsstrategi til at slå bro over budgetunderskuddet i de næste tre år, indtil der kan skaffes indtægter af olie og gas i Timorhavet.

Det er kolonitiden og den efterfølgende indonesiske besættelse, der har skabt dagens politiske udfordringer. For det første skal rehabiliteringen og genopbygningen af ødelagt infrastruktur

fuldføres. For det andet skal der arbejdes for demokrati, retfærdighed og opbygning af nationen, dvs. håndtering af menneskerettighedskrænkelser og forsoning af stridende samfundsgrupper samtidig med, at der skabes passende demokratiske mekanismer til konfliktløsning. Landet vil skulle skabe de retlige rammer for forvaltning af alt fra retssystemet til adkomst til ejendom. For det tredje skal der sættes ind på langsigtet udvikling, dvs. navnlig bekæmpelse af fattigdom og opbygning af kapacitet samt fremme af økonomisk vækst for dermed at give befolkningen et levebrød på lang sigt.

Østtimors fremtidige evne til at tiltrække ressourcer til at finansiere sin egen udvikling vil for det første afhænge af de eksterne bistandsstrømme i de kommende år, og for det andet af udviklingen i og tilgangen af indtægter fra offshore olie og gas. Disse indtægter er allerede begyndt at indgå i form af forskudsbetalinger af afgifter i 2002, men forventes først at antage et større omfang fra og med 2004. Der vil i de næste fem år være behov for en vis udviklingsbistand til at opretholde et grundlæggende socialt sikkerhedsnet, til igen at bringe skolerne på fode og opbygge kapaciteten inden for statens sundhedsydelse (den EU-bistand, der allerede er disponeret for inden udgangen af 2002, vil dække behovene i sundhedssektoren indtil udgangen af 2004). Landet har donorsamfundets store bevågenhed. Som en uafhængig stat er det blevet medlem af Den Internationale Valutafond, Verdensbanken og Den Asiatiske Udviklingsbank, men det har besluttet ikke at optage lån med sikkerhed i de fremtidige olie- og gasindtægter.

Østtimors evne til at befæste den gevinst, der er opnået i overgangsperioden, vil afhænge af et vedvarende engagement fra det internationale samfunds side og dets ledes evne til at give landet en virkelig international identitet. Meget afhænger også af disse ledes evne til at dække den forarmede befolknings presserende behov.

Den økonomiske og sociale situation

Østtimor er et af de fattigste land i Asien-Stillehavsregionen (men ikke så fattigt som flere andre indlandsstater i Asien, som befinder sig i en post-konfliktsituation) og blandt de 20 fattigste lande i verden. I 2001 blev BNP pr. indbygger anslået til kun 459 EUR. I øjeblikket lever 41 % af befolkningen under fattigdomsgrænsen, som er sat til kun 0,55 USD om dagen; livsforventningen er på kun 57 år; ca. 45 % af børn under fem år er undervægtige, og dødeligheden blandt mødre er høj, ca. 420 kvinder ud af 100 000 levende fødsler dør.

Østtimor er at betragte som en mindst udviklet, lille og isoleret ø og en ny nation, hvis udfordringer i udviklingshenseende forværres af masseødelæggelserne i 1999, af problemer med etablering af institutionelle systemer og rammer, et behov for forsoning og af det meget begrænsede økonomiske grundlag og markedets størrelse. Det vil skulle styrke institutioner for levering af centrale ydelser, f.eks. inden for sundhed og uddannelse, og sikre, at der er kapacitet til stede til at forvalte dem effektivt. Lakuner på disse områder lægger alvorlige hindringer i vejen for den fremtidige udvikling.

Et af de presserende problemer for Østtimors udviklingsbestrebelse er den begrænsede kapacitet blandt de menneskelige ressourcer. Mange østtimorer arbejdede i den foregående forvaltning, men ofte var de mere ledende stillinger besat af ikke-østtimorer, og mange af de vigtige politiske, udgiftsmæssige og administrative beslutninger blev truffet uden for Østtimor. Det betyder, at de menneskelige ressourcer til at forvalte alle aspekter af forvaltningen først skal opbygges, og udviklingsbehovene, særlig inden for basale sociale tjenester som sundhed og uddannelse, er fortsat meget store.

Regeringen er stærkt indstillet på at udvikle landet og forbedre levevilkårene for befolkningen. Den nationale udviklingsplan skitserer strategier for de næste fem år (2003-2007), hvori vedvarende økonomisk vækst og fattigdomslempelse er de overordnede mål. Med den gradvise afvikling af FN's tilstedeværelse og trustfonden for Østtimor (TEET) er udsigterne for økonomiens nøglekomponenter imidlertid ikke særlig gunstige, og donorstøtte vil blive af afgørende betydning til at bane vejen for den vanskelige omstilling af økonomien.

I de sidste to og et halvt år er der under UNTAET's vejledning sket en gradvis forbedring i forvaltning, infrastruktur og basale offentlige tjenester, som er af største betydning for befolkningens leveforhold. Dette resultat er nået gennem et enestående succesrigt partnerskab mellem FN-organerne, det internationale donorsamfund, Verdensbanken og Den Asiatiske Udviklingsbank. Forbedringerne tager form af både parlaments- og præsidentvalg, iværksættelse af programmer til støtte af reetableringen af retssystemet, omstrukturering og udvikling af den offentlige tjeneste og institutionel styrkelse af parlamentet. Det har styrket civilsamfundsorganisationernes evne til at spille deres rolle i den politiske proces og opbygningen af nationen.

Østtimor blev først en selvstændig nation i maj 2002 og skal endnu finde sin niche i regionale og globale partnerskaber. Logistisk set søger Østtimor sit naturlige regionale strukturgrundlag inden for APEC og ASEAN såvel som i Stillehavsområdet.

På baggrund af den seneste historie og den politiske, økonomiske og sociale situation, der er beskrevet ovenfor, kan det konkluderes, at strukturen og den økonomiske og sociale situation i Østtimor kan sammenlignes med AVS-staternes og derfor er på linje med kravene til tiltrædelse i artikel 94 i AVS-EF-partnerskabsaftalen.

EF-bistand

I de sidste par år har Østtimor bevæget sig fra at være et relativt forsømt, meget fattigt territorium besat af Indonesien gennem en katastrofal periode med social og økonomisk krise til det nuværende stadium, hvor der bevilges enorme beløb i bistand og udgifter med fredsbevarende styrkers, FN- og donorpersonales tilstedeværelse i landet. En stor del af den bistand, der er disponeret for til Østtimor, er for nærværende under udbetaling og gennemførelse.

Europa-Kommissionen er med sin mangesidede tilgang en af de største donorer i Østtimor. Mellem august 1999 og udgangen af 2002 har Europa-Kommissionen bevilget 137 mio. EUR i gavebistand til at hjælpe Østtimor med at dække sine ganske reelle behov for katastrofebistand, overgangsforvaltning og rehabilitering og genopbygning. Det repræsenterer over 170 EUR pr. indbygger. Bidragene kan sammenfattes således:

- **Verdensbankens trustfond for Østtimor: 56 mio. EUR**
  - Formål: bidraget til trustfonden for Østtimor (TFET) muliggør en koordineret indsats, navnlig inden for sundhed og infrastruktur. TFET er det donorfinansierede fælles redskab til rehabilitering af Østtimor. Verdensbanken og Den Asiatiske Udviklingsbank forvalter denne fond.
- **UNTAET: 10 mio. EUR**
  - Formål: direkte finansiel støtte af De Forenede Nationers overgangsforvaltning i Østtimor

- **ECHO: 42 mio. EUR**
- Formål: at bidrage til at afhjælpe sundheds- og fødevarekriser og sikre drikkevandsforsyning og sanitet via kontrakter med internationale ngo'er
- **Fødevarehjælp: 8,5 mio. EUR**
- Formål: levering af fødevarer som led i WFP's "mad for arbejde"-aktion
- **Valg: 1,5 mio. EUR**
- Formål: udsendelse af et observatørhold og støtte af samfundsuddannelse gennem lokale ngo'er
- **Projekter inden for sundhed: 19 mio. EUR**
- Formål: videreførelse af Kommissionens tidligere finansiering af og førende tilstedeværelse i sundhedssektoren (allerede under TFET og ECHO) og i landdistrikter.

Det høje finansieringsbeløb er berettiget i nødhjælps- og rehabiliteringsbehovene. Fra og med 2003 træder Østtimor ind i en fase med langsigtet udviklingsbistand. EF planlægger at tildele 10 mio. EUR for 2003 og 8 mio. EUR for 2004.

EF-medlemsstaterne har været stærkt involveret i genopbygningsarbejdet. Portugal har på grund af sine langvarige historiske forbindelser med Østtimor stået i første række i denne indsats. Andre medlemsstater (Det Forenede Kongerige, Tyskland, Finland og Irland) har også bidraget.

De fremtidige forbindelser mellem EU og Østtimor

Der kan sikres Østtimor udviklingsbistand i fremtiden ved landets tiltrædelse af AVS-EF-partnerskabsaftalen, og dermed kan der skabes et aftalemæssigt grundlag for og kontinuitet i partnerskabet. Østtimor opfylder betingelserne for medlemskab af AVS-EF-partnerskabsaftalen.

Kommissionen foreslår, at Østtimor får adgang til de finansielle ressourcer, som stilles til rådighed ved AVS-EF-partnerskabsaftalen i henhold til den næste finansprotokol, dvs. perioden 2005-2010. For dog at sikre, at de regionale programmer under 9. EUF forløber gnidningsløst, bør Østtimor have adgang til de finansielle ressourcer, der er omhandlet i artikel 3, litra b), i finansprotokollen i bilag I til AVS-EF-partnerskabsaftalen. Indtil Østtimor får adgang til de finansielle ressourcer som led i AVS-EF-partnerskabsaftalen i form af gavebistand til den nationale vejledende programmerbare tildeling, vil det fortsat kunne trække på ALA-midlerne.

Eftersom Østtimor er et mindst udviklet land og bør sættes i stand til at overvinde de alvorlige økonomiske og sociale vanskeligheder, der hæmmer landets udvikling, og således sætte udviklingstempoet i vejret, foreslår Kommissionen at medtage Østtimor på listen over de mindst udviklede AVS-stater og AVS-østater i overensstemmelse med artikel 85, stk. 2, litra a), og artikel 89 i AVS-EF-partnerskabsaftalen.

Konklusion:

Kommissionen foreslår, at Rådet træffer følgende afgørelse om den holdning, Fællesskabet skal indtage i AVS-EF-Ministerrådet til Den Demokratiske Republik Østtimors tiltrædelse af AVS-EF-partnerskabsaftalen.

Forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om den holdning, Fællesskabet skal indtage i AVS-EF-Ministerrådet til Den Demokratiske Republik Østtimors tiltrædelse af AVS-EF-partnerskabsaftalen

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 300, stk. 2, andet afsnit, sammenholdt med artikel 310,

under henvisning til den interne aftale af 18. september 2000 om finansiering og forvaltning af Fællesskabets bistand i henhold til finansprotokollen til AVS-EF-partnerskabsaftalen, særlig artikel 1,

under henvisning til forslag fra Kommissionen¹, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Ved artikel 15 i AVS-EF-partnerskabsaftalen, i det følgende benævnt "aftalen", oprettes der et Ministerråd, der tillægges de beslutningsbeføjelser, som er fastsat ved aftalen.
- (2) Den Demokratiske Republik Østtimor har indgivet en anmodning om tiltrædelse af aftalen i overensstemmelse med artikel 94, stk. 1, i aftalen.
- (3) Østtimor opfylder betingelserne for medlemskab, der er anført i artikel 94, stk. 1, i aftalen, og anmodningen om tiltrædelse bør derfor imødekommes.
- (4) For Østtimors deltagelse bør der gælde den midlertidige særlige ordning, at Østtimor drager fordel af Fællesskabets finansielle bistand til AVS-staterne i henhold til artikel 3, litra b), i den nugældende finansprotokol i bilag I til aftalen for perioden 2000-2005.
- (5) Listen over de mindst udviklede AVS-stater og AVS-østater i bilag VI til aftalen bør ændres i overensstemmelse med artikel 85, stk. 2, litra a), og artikel 89 med optagelse af Østtimor -
- (6) Fællesskabets holdning i Ministerrådet til sidstnævntes afgørelse om Den Demokratiske Republik Østtimors tiltrædelse af AVS-EF-partnerskabsaftalen bør fastlægges -

---

¹ EFT C [...] af [...], s. [...].

TRUFFET FØLGENDE AFGØRELSE:

Eneste artikel

Fællesskabets holdning i Ministerrådet til Den Demokratiske Republik Østtimors tiltrædelse af AVS-EF-partnerskabsaftalen baseres på udkastet til afgørelse, der er knyttet som bilag til denne afgørelse.

Udfærdiget i Bruxelles, den [...]

På Rådets vegne

Formand

[...]

BILAG

Udkast til

AFGØRELSE TRUFFET AF AVS-EF-MINISTERRÅDET om Den Demokratiske Republik Østtimors tiltrædelse af AVS-EF-partnerskabsaftalen

AVS-EF-MINISTERRÅDET HAR -

under henvisning til AVS-EF-partnerskabsaftalen, i det følgende benævnt "aftalen", undertegnet i Cotonou den 23. juni 2000, særlig artikel 94, stk. 1, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Den Demokratiske Republik Østtimor har indgivet en anmodning om tiltrædelse af aftalen i overensstemmelse med artikel 94, stk. 1, i aftalen.
- (2) Østtimor opfylder betingelserne for medlemskab, der er anført i artikel 94, stk. 1, i aftalen, og anmodningen om tiltrædelse bør derfor imødekommes.
- (3) For Østtimors deltagelse bør der gælde den midlertidige særlige ordning, at Østtimor drager fordel af Fællesskabets finansielle bistand til AVS-staterne i henhold til artikel 3, litra b), i den nugældende finansprotokol i bilag I til aftalen for perioden 2000-2005.
- (4) Listen over de mindst udviklede AVS-stater og AVS-østater i bilag VI til aftalen bør ændres i overensstemmelse med artikel 85, stk. 2, litra a), og artikel 89 med optagelse af Østtimor -

TRUFFET FØLGENDE AFGØRELSE:

Artikel 1

Den Demokratiske Republik Østtimors tiltrædelse af AVS-EF-partnerskabsaftalen godkendes hermed.

Artikel 2

For Østtimors deltagelse i denne aftale gælder den midlertidige særlige ordning, at Østtimor drager fordel af Fællesskabets finansielle bistand til AVS-staterne i henhold til artikel 3, litra b), i den nugældende finansprotokol i bilag I til aftalen for perioden 2000-2005.

Artikel 3

Artikel 1 og 5 i bilag VI ændres ved optagelse af Østtimor på listen over de mindst udviklede AVS-stater og AVS-østater.

Artikel 4

Den Demokratiske Republik Østtimors tiltrædelse af AVS-EF-partnerskabsaftalen får virkning den første dag i den anden måned efter datoen for deponeringen af Den Demokratiske Republik Østtimors tiltrædelsesakt.

Udfærdiget i Bruxelles,

*På AVS-EF-Ministerrådets vegne
Formand*